

“SË BASHKU MË TË FORTA”

TETORI ROZË

Muaji i ndërgjegjësimit për zbulimin e hershëm të kancerit të gjirit

Së bashku jemi më të forta

» faqe 3

Regjimenti i Këmbëtorisë së Veriut, struktura e re e FA-së

Në kuadër të ndryshimeve strukturore të Forcave të Armatosura, u zhvillua në Vaun e Dejës, ceremonia e krijimit të Regjimentit të Këmbëtorisë së Veriut, pjesë e Forcës Tokësore, si dhe emërimi i komandantit të këtij regjimenti, nënkolonel Ali Mali.

» faqe 2

“Lufta e përjetshme për tokën e shenjtë”

Çdo epokë ka kohën e vet të marrëzisë, sindromë që racën humane e ka shoqëruar qysh në formën e saj primitive, atë të homosapiensit, dhe deri sot në zhvillimin maksimal të kapaciteteve të inteligjencës. Lufta e nisur për mbijetesë dhe e sjellë në ditët tona, si një “grykësi” e pa limit, një oreks që sa vjen dhe shtohet.

» faqe 6

Efektivët e Forcës Tokësore realizuan me sukses qitjen me armë kolektive

Në Poligonin Kombëtar të Bizës, efektivat e gjithë reparteve të Forcës Tokësore realizuan me sukses qitjen me armët kolektive.

Kjo është një qitje e planëzuar në matricën vjetore të stërvitjeve të FT-së për vitin 2023, që kryhet në interes të rritjes së niveleve operacionale në treguesin stërvitje të strukturave të Forcës Tokësore.

Në këtë qitje objektivi kryesor është rritja e kualifikimit të efektivit në qitje me armët kolektive të këmbësorisë, kompaktësimi i veprimeve me qitje reale në fushën e luftimit dhe kolaudimi i armëve të zjarrit.

U ndërthurën dhe u testuan aftësitë e efektivave me armët kolektive, planëzim dhe vlerësimi i situatave luftarake, duke kryer qitje në kushte sa më reale. Në përfundim të qitjes u arritën të gjithë objektivat e përcaktuara në planëzim.

Regjimenti i Këmbësorisë së Veriut, struktura e re e FA-së

Në kuadër të ndryshimeve strukturore të Forcave të Armatosura, u zhvillua në Vaun e Dejës, ceremonia e krijimit të Regjimentit të Këmbësorisë së Veriut, pjesë e Forcës Tokësore, si dhe emërimi i komandantit të këtij regjimenti, nënkolonel Ali Mali.

Në këtë ceremoni ishin të pranishëm shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Arben Kingji, komandanti i Forcës Tokësore, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, drejtorë drejtorish në SHP, komandantë të reparteve të varësishë të Forcës Tokësore, etj. Në përshëndetjen e tij, gjeneralmajor Arben Kingji, duke e cilësuar krijimin e Regjimentit të Këmbësorisë së Veriut ditë të shënuar në historinë e kësaj njësie, si një nga strukturat më të reja që i shtohen FARSH-së, e cila do të bëjë të mundur rritjen e mëtejshme të kapaciteteve ushtarake në zonën e veriut të vendit, duke gjeneruar më shumë forca, mjete dhe mbështetje operacionale, u shpreh ndër të tjera: “Në vijim të fazës së implementimit të strukturës së re të Forcave të Armatosura, sot, formësohet një njësi e re e Forcës Tokësore, Regjimenti i Këmbësorisë së Veriut, i cili përbëhet nga tri batalione, i Vaut të Dejës, Kukësit dhe Burrelit. Projektet e modernizimit dhe rikonceptualizimi i përdorimit të forcave në mënyrë sa më efektive dhe të përqendruar në drejtim e organizim, i hapi rrugë ndryshimeve të reja në strukturë. Këto ndryshime strukturore janë produkt i qasjeve të reja të mjedisit rajonal dhe global të sigurisë, i dokumenteve strategjike dhe vendimeve më të fundit të Aleancës për një mbrojtje moderne, që përfshin të gjithë spektrin e operacioneve në kohë paqe, krize dhe lufte...”, - u shpreh gjeneralmajor Kingji. Më tej, gjatë fjalës së tij gjeneralmajor Arben Kingji solli në vëmendje se procesi i transformimit dhe zhvillimit të Forcave të Armatosura do të mundësojë arritjen e niveleve më të larta të operacionalitetit dhe

ndërveprueshmërisë: “Aktualisht janë duke u zhvilluar projekte ambicioze në drejtim të modernizimit të Forcës Tokësore, Detare dhe Ajrore, të cilat do të rrisin ndjeshëm kapacitetet e forcave të luftimit dhe atyre mbështetëse. Jam i bindur se të tre regjimentet e reja të Forcës Tokësore që përmenda më lart, do të jenë një histori suksesi në procesin e transformimit të Forcave tona të Armatosura, për shkak se ngrihen mbi themele të konsoliduara të batalioneve,

tek të cilat kanë spikatur gjithmonë profesionalizmi dhe përkushtimi për përmbushjen me sukses të detyrave...”, - u shpreh gjeneralmajor Arben Kingji. Në përfundim të fjalës së tij, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Arben Kingji u shpreh besimplotë se Regjimenti i Këmbësorisë së Veriut do të përmbushë me sukses detyrat e ngarkuara, duke lartësuar dhe më tej emrin dhe arritjet e Batalionit të Parë të Këmbësorisë.

Trupat shqiptare pjesë e “Baltic Warrior”

Trupat shqiptarë në grup-batalionin e NATO-s në Letoni morën pjesë në garën e përvitshme “Baltic Warrior” në Camp Adazi përkrah 200 kolegëve të tyre, duke testuar gjendjen fizike dhe atë psikologjike.

Gara aspak e lehtë përmbante 17 km marshim i ngarkuar me pajime, 1 km transport në krah i mjetit lundrues, 13 km vozitje me kanoe dhe në fund 1 km vrap deri në finish.

"SË BASHKU MË TË FORTA" TETORI ROZË

"Të parandalosh sëmundjen do të thotë të shpëtosh jetë, kjo jetë mund të jetë edhe e jotja"

GJENERALMAJOR MANUSHAQE SHEHU,
Zëvendëseshëf i Shtabit të Përgjithshëm
të Forcave të Armatosura

Muaji tetor është muaji i ndërgjegjësimit në mbarë botën në luftën ndaj kancerit të gjirit. Kjo sëmundje e rëndë prek këdo nga femrat, mbi moshën 20-vjeçare. Sëmundja nuk bën dallime, ajo mund të prekë këdo nga gratë, por gjithsecila nga ne duhet të ketë njohuri rreth kësaj sëmundjeje. Sot informacioni është i bollshëm, përveçse në qendrat shëndetësore të lagjeve, interneti është mjaft i pasur me informacione të tilla. E rëndësishme është parandalimi i saj, ndërgjegjësimi për të bërë vizita mjekësore. Mendoj se kjo është pika më e dobët në përgjithësi për femrat, të cilat hezitojnë të bëjnë teste, dikush nga padija e rrezikshmërisë së kësaj sëmundjeje, dikush nga frika, më mirë për të mos ta ditur nëse është prekur, por dikush, sidomos në zonat rurale, nuk i ka edhe mundësitë. Në këtë aspekt mendoj se strukturat shtetërore, por edhe private të shëndetësisë, duke filluar nga Ministria e Shëndetësisë deri te qendra e fundit shëndetësore në lagje, apo në fshat, duhet të sensibilizojnë opinionin femëror për rëndësinë që ka parandalimi i kancerit të gjirit. Por edhe mediat kanë rolin e tyre të pazëvendësueshëm, jo vetëm tani që është muaji tetor, që njihet ndërkombëtarisht si muaji i sensibilizimit të luftës ndaj kancerit të gjirit, por gjatë gjithë vitit. Gjithashtu është e domosdoshme që edhe në shkolla të trajtohet ky problem, sidomos në arsimin e mesëm e atë të lartë. Lufta ndaj kësaj sëmundjeje nuk duhet të jetë me periudha por e përditshme. Sa më shumë të parandalojmë nga prekja e kësaj sëmundjeje, aq më shumë kemi ndikuar ndaj shoqërisë, pasi femra është qenia më e domosdoshme për krijimin e një familjeje të shëndoshë dhe ripërtëritjen e jetës në përgjithësi.

Aktualisht, kanceri i gjirit është kanceri më i shpeshtë në popullatën e femrave dhe kanceri i dytë më i përhapur në të gjithë popullatën në Shqipëri, por edhe në botë, prandaj del e nevojshme njohja nga femrat dhe zbatimi i masave parandaluese ndaj kancerit të gjirit, ku do të veçoja: vetëkontrollin e gjirit; ekzaminimin klinik të gjirit nga një personel shëndetësor; bërjen e mamografisë dhe ekos së gjirit 1-2 vjet, të cilat janë disa nga masat dhe hapat që çdo femër duhet t'i dijë dhe t'i ndjekë hap pas hapi.

Po në Forcat e Armatosura si trajtohet ky problem?

Aktualisht në Forcat e Armatosura rreth 15% e personelit ushtarak janë femra ushtarake, ndërsa përfshi edhe personelin civil, kjo shifër shkon në 20%. Nisur nga kjo shifër në rritje të femrave edhe përkujdesja e Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm është në rritje, jo vetëm në anën e ecurisë në karrierë, arsimim e kualifikim, por edhe të përkujdesjes ndaj shëndetit të tyre. Me të vërtetë vitet e fundit femrat ushtarake kanë qenë pjesë e shumë projekteve për mbrojtjen e shëndetit të tyre, përfshi edhe bërjen e mamografisë, bërja

e së cilës në disa raste ka parandaluar sëmundjen e rrezikshme të kancerit të gjirit.

Femrat ushtarake, përpara se të jenë ushtarake me të gjitha detyrimet dhe të drejtat si edhe kolegët e tyre meshkuj, janë para së gjithash, nëna, motra, bashkëshorte që nga ana fiziologjike kanë disa veçori. Dhe pikërisht njohja e këtyre

veçorive, duhet të jetë në qendër të punës të komandantëve të çdo niveli për t'i trajtuar femrat ashtu siç u takon, jo duke u krijuar privilegje të pamërituara, por për të zbatuar çdo të drejtë të tyre, përfshi edhe të drejtat në fushën shëndetësore si femra. Njohja e zbatimi Rezolutës 1325 të OKB-së "Gruaja, paqja dhe

siguria", zbërthyer e planifikuar mjaft mirë në Planin e Veprimit Kombëtar dhe në atë të Ministrisë së Mbrojtjes, hartimi i dokumentit për mos lejimin e dhunës e ngacmimeve seksuale në marrëdhëniet e punës, tregojnë e flasin për kujdesin dhe respektin ndaj femrave në përgjithësi dhe atyre ushtarake në veçanti.

Ndërgjegjësimi dhe lufta për parandalimin e sëmundjes së kancerit të gjirit, përveç se detyrim individual i çdo femre, duhet të jetë në qendër të punës të komandave dhe shtabeve në Forcat e Armatosura. Përpara se të jemi ushtarake, me grada e detyra të ndryshme, jemi femra, nëna, motra e bashkëshorte dhe si të tilla veç e veç dhe së bashku si komunitet i femrave ushtarake, meritojmë trajtim dinjitoz në familje, në punë e shoqëri.

Si gjenerale, si zëvendëseshëf i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, por mbi të gjitha si femër, u bëj thirrje të gjitha femrave në Forcat e Armatosura: Kujdesuni për veten, ndërgjegjësoni vetë dhe koleget tuaja, ndërgjegjësoni nënat, motrat dhe vajzat tuaja për rëndësinë që ka ekzaminimi dhe kontrolli periodik, si dhe lufta parandaluese ndaj kancerit të gjirit, e cila nuk duhet të jetë vetëm në muajin tetor, që njihet ndërkombëtarisht si muaji i ndërgjegjësimit ndaj sëmundjes së kancerit të gjirit, por kujdesi dhe lufta duhet të jetë e përditshme, pasi statistikat tregojnë se shifrat rriten përditë.

Të parandalosh sëmundjen e kancerit të gjirit është më e thjeshtë sesa ta kurosh atë. Të parandalosh do të thotë të shpëtosh jetë!

Anija "Butrinti" me mision në detin Egje shpëton 34 emigrantë

Anija "P - 134 Butrinti", pjesë e misionit "Sea Guardian" në detin Egje, gjatë lundrimit konstatoi një gomone me 34 emigrantë, në mes tyre 10 gra dhe 1 fëmijë. Emigrantët ishin nga Jemeni, Sudani dhe Siria.

Anija Butrinti ishte e para në vendngjarje që zbuloi mjetin e paligjshëm dhe më pas komunikoi me Rojën Bregdetare greke dhe turke, të cilat iu përgjigjën thirrjes operacionale.

Roja Bregdetare turke ka marrë në bord mjetin tip gomone dhe personat që ndodheshin në të për të ndjekur procedurat e mëtejshme.

Studentët e vitit të 2 Bachelor, të degës Navigim dhe Komandim detar në fushën e Mbrojtjes, zhvilluan në praktikë kalimin e pengesave ujore në terren konkretisht në liqenin e Çakallës. Kjo i shërben studentëve në familjarizimin e tyre në situata të tilla dhe profesionalizimin në profilet e tyre të përgjithshme ushtarake.

Kursantët e Kursit të Kryekapterit dhe stafit të Shkollës së Nënoficerëve (SHNO) të FSK-së, zhvilluan vizitë në Qendrën Arsimore Profesionale të Nënoficerit të Akademinë e Forcave të Armatosura. Gjatë kësaj vizite pjesëmarrësit u njohën me misionin, detyrat, programet mësimore që zhvillohen respektivisht në dy strukturat; vijuan takime në reparte të Forcës Tokësore dhe përfunduan me vizitën në Muzeun Kombëtar "Gjergj Kastrioti - Skënderbeu" në Krujë.

Kjo vizitë i shërben rritjes së bashkëpunimit ndërmjet Shkollave përkatëse të Nënoficerëve në fushën e arsimit, trajnimit si dhe shkëmbimit të eksperiencave të ndërsjella.

Ekipi i BMEC-së përfundon kursin bazë dhe të avancuar të kërkim - shpëtimit malor në Kosovë

12 efektivë të BMEC-së në Komandën Mbështetëse morën pjesë në “Kursin bazë dhe të avancuar të kërkim - shpëtimit malor”, në Qendrën Ndërkombëtare të Kërkim - Shpëtimit, në rajonin Pomozotinë, Kosovë.

Qëllimi i këtij kursi ishte përgatitja e personelit për të kryer të gjitha operacionet e kërkimit shpëtimit malor, evakuimit, tejkalimit të pengesave ujore, instalimin e urave me litar, përgatitjen e ankorimeve për lëshimin e ngarkesave. I gjithë trajnimi është konceptuar në përgatitje teorike dhe praktike, ku mbas çdo faze u krye testimi individual i personelit.

Nga ana e personelit pjesëmarrës është treguar një angazhim maksimal në përvetësimin e temave si dhe përgatitje të lartë fizike në përballimin e këtyre operacioneve. Risia e këtyre trajnimeve të tilla të përbashkëta është shkëmbimi i eksperiencave midis dy vendeve dhe ndërveprueshmëria kudo që kërkohet.

Pas përfundimit të kursit bazik dhe të avancuar të kërkim - shpëtimit malor, u certifikua personeli pjesëmarrës.

Në ceremoninë përmbyllëse ishte i pranishëm zëvendësministri i Mbrojtjes i Kosovës Shkëlzen Syla, komandanti i Gardës Kombëtare, gjeneral brigade Naim Naziri, si dhe drejtori QNTKSH-së, z. John Doone.

Zhvillohet stërvitja “Panariti-23”

U zhvillua stërvitja “Panariti-23”, qëllimi i së cilës ishte testimi dhe integrimi i kapaciteteve operacionale të strukturave të Komandës Mbështetëse, Batalionit të Xhenios dhe Batalioni të Furnizimit. Në këtë stërvitje u arrit kompaktësimi i kompanisë së punimeve xheniere si dhe trajnimi i manovratorëve të rinj në përdorim të mjeteve të rënda.

Kjo stërvitje i shërben përmirësimit të infrastrukturës rrugore prej 7 km që lidh fshatrat Panarit - Treskë, në Bashkinë Korçë, i cili i vjen në ndihmë komunitetit të zonës për të mundur lidhjen me shkollat dhe qendrat shëndetësore. Gjithashtu, ky segment rrugor lehtëson detyrën e Forcave të Armatosura për përballimin e Emergjencave Civile.

Forcat xheniere u falënderuan për rezultatin e arritur nga zëvendëskomandanti i Komandës Mbështetëse, kolonel Shkëlqim Çela, kryetari i Bashkisë Korçë Sotiraq Filo si dhe përfaqësues nga pushteti lokal, prefekti i Korçës, Nertil Jole.

Oprah Winfrey thotë: “Bëj lëvizjen e duhur të radhës, e pastaj lëvizjen e duhur të radhës, sepse ti e di që jeta jote është shumë më e madhe se ai moment”.

Harroje që duhet të arrish atë që të tjerët mendojnë se “duhet” ta arrish.”

Zgjidh të ndjekësh zemrën dhe intuitën tënde, të kuptosh lëvizjen e duhur të radhës do të thotë të lejosh mendjen tënde të forcohet, pa marrë kështu në konsideratë fare se çfarë është “e nevojshme” të bëhet apo të mos bëhet.

Përgatitu për “Momentin që do të vijë”

Pavarësisht asaj që mund të jetë perceptuar si një pengesë në jetë, të gjithë kemi aftësinë të shtyjme përpara dhe të harrojmë paafësitë e të shkuarës.

Ata që besojnë tek fati do të lënë mënjane pengesat e jetës dhe do të ecin përpara. Gjërat që kanë ndodhur në jetën tënde, të mira a të këqija, të kanë përgatitur pikërisht për atë që duhet të jesh, në momentin që je duke përjetuar. “Planifikimi” është një anomalë për këtë mënyrë të menduarit. “Ndërgjegjia” dhe vetëdijesimi janë avantazhe përgatitore; jo strategjia dhe përpikëria.

Harroji Gabimet

Harro çdo gabim që ke bërë ndonjëherë. E ardhmja nuk do të përcaktohet asnjëherë prej të shkuarës. Mos kufizo aftësitë e tua thjesht për shkak të ndonjë gabimi. Të gjithë bëjnë gabime. Është mënyra si zgjedh të reagosh ndaj tyre, që përcakton suksesin apo dështimin.

Mos mbaj mëri, dhe mos hiq dorë nga fuqia jote. Je më mirë se kaq... dhe vetëm ti vendos se çfarë ndodh.

Rreshtoji personalitetin dhe dhuntitë e tua me një qëllim real

E shohim përditë, pavarësisht nëse e kuptojmë ose jo; njerëzit janë fundosur prej trysnisë brenda vetes së tyre, shoqërisë, familjes, me qëllim që të kenë një mënyrë “normale” jetese (për shembull “një vend pune”), për të cilën s’kanë qenë asnjëherë të përshtatshëm.

Gratë e forta kërkojnë respekt, jo vëmendje

Harrojeni këtë lloj marrëzie. Askush nuk do të sjellë ndonjëherë një person me aftësi që janë si të tuat. Fuqizojë veten, ndiq pasionin, harroje “destinimin”, dhe lejoi gjërat të shpalosen si të munden.

Mos shih kufizimet

Sado larg që kemi shkuar si shoqëri, gratë nuk perceptohen po aq “të afta” sa burrat. Mendojeni për një sekondë dhe kuptoni se sa i shpifur është ky fakt: SHBA-ja ka pasur 45 presidentë dhe asnjëra nuk ka qenë grua.

Gratë e suksesshme nuk munden të kufizohen prej çdo lloj “dobësie” apo kufizimi. Ja si e thotë Ursula Burns, një grua afro-amerikane dhe CEO e “Xerox”: “Të gjitha duhet të jemi më të paduruara me status quo-n... duhet ta zhvendosim theksin tek mënyra jonë e të menduarit... nga të menduarit përse uria, varfëria dhe padrejtësia ekzistojnë në botë, tek mënyra si ato mund të eliminohen... Me fjalë të tjera, të gjitha duhet të jemi pak më të paduruara”.

Gratë duhet të jenë këmbëngulëse kur përpichen të arrijnë suksesin. Ato duhet të rrokin shanset që u paraqiten. Nuk është turp për ta bërë këtë gjë... burrat kanë shekuj që e bëjnë.

Qëndro me këmbë në tokë

Të gjithë kemi dhuntitë dhe kufizime, dhe të gjithë kemi aspirata të ndryshme. Madje kemi edhe një farë konfuzioni, për atë se çfarë duhet apo nuk duhet të jenë këto aspirata. Zgjidhja jo dhe aq e thjeshtë, është të mbetesh e vërtetë me vetveten.

Harroji gjithë të tjerët; harroje se si të perceptojnë ata që ke përreth. Kupto çfarë është e

rëndësishme për ty, vazhdo të jesh modeste, dhe mbaj në mendje edhe veten, edhe të tjerët.

Nëse arrin një farë suksesi, mos u mburr. Kupto rëndësinë e përlësisë, një tipar shumë fisnik që mungon në botën e sotme. Më e bukura është që, duke ruajtur këtë lloj sjelljeje, më shumë njerëz do të jenë të gatshëm të ndjekin udhëheqjen tënde.

Ka mijëra shtigje për të qenë një grua e suksesshme, megjithëse ka edhe mure dhe kufizime. Por ka edhe disa rregulla që një grua të arrijë atë që do, suksesin.

Gratë e forta kanë besim në vetvete

Një grua e fortë e di se kush është dhe se çfarë dëshiron. Ajo ka grupin e saj të ëndrrave dhe nuk do të lejojë që dikush ta mbajë peng atë nga arritja e synimeve të saj. Asgjë nuk mund ta ndalë atë!

Ajo nuk ka nevojë për mbështetje nga askush. Ajo gjithashtu nuk ka nevojë të kërkojë miratim nga askush. Gratë e fuqishme marrin vendimet e tyre me vetëbesim dhe nuk kanë frikë të përballen për zgjedhjet e tyre.

Gratë e forta kërkojnë respekt, jo vëmendje

Ju kurrë nuk do të shihni një grua të fortë duke kërkuar vëmendje. Ajo kurrë nuk do të jetë e interesuar të lypë as për dashuri. Kur një grua e fortë ndihet e padëshiruar, ajo thjesht e lë situatën dhe largohet.

Respekti është shumë më i vlefshëm se vëmendja. Ai zgjat më shumë se 15 minuta famë. Respekti është një nga çelësat thelbësorë të suksesit.

Gratë e forta nuk kanë kohë për marrëdhënie toksike, ku ajo bëhet e paarrtshme. Mungesa është dhurata e saj për ata që nuk e kuptojnë se çfarë do

të thotë të jesh në praninë e saj.

Gratë e forta kurrë nuk e krahasojnë veten me të tjerët

Gratë e forta njohin kufijtë dhe aftësitë e tyre. Ato e dinë se janë të denja për respekt. Gratë e fuqishme nuk kanë nevojë ta krahasojnë veten me të tjerët.

Askush nuk është i përsosur dhe një grua e fortë është shumë e vetëdijshme për këtë. Megjithatë, ajo gjithashtu e di se secili ka dhuntinë e vet unike. Ajo pëlqen të mbështesë të tjerët.

Një grua e fortë nuk ka frikë të qajë

Ajo e di se të qenit e lëndueshme është në të vërtetë një shenjë e forcës. Ajo e di se ajo është mjaft e fortë për ta rimarrë veten. Ajo është gati të shërohet.

Një grua e fortë nuk heq dorë kurrë, ajo gjithmonë ka arsye të vazhdojë të luftojë.

Një grua e fortë gjithmonë do t’ju tregojë të vërtetën, pa marrë parasysh sa e vështirë është

Shpesh herë, të thënë të vërtetën mund të jetë një rrezik i madh dhe mund të përfundojë duke dëmtuar dikë. Sidoqoftë, gratë e forta besojnë se të treguarit të vërtetës është thelbësore. Ato e dinë se është një gjë e rrallë.

Gratë e forta janë të guximshme dhe kanë një zemër të mbushur me synime të mira. Ajo shkëlqen si një diamant i pagdhundur!

Nëse e njihni një grua të fortë, mbajeni afër zemrës! Mos kini frikë ta ndani me to këtë artikull dhe t’ia bëni të ditur vlerësimin që keni për të.

Gra të thjeshta me një buzëqeshje të zemrës, janë një burim frymëzimi që të gjithë i admirojnë.

Maratona 2023 sjell fitoren në FA

Zemra e Tiranës u gjallërua nga emocionet dhe adrenalina, teksa u zhvillua edicioni i shtatë i Maratonës së Tiranës. Me një numër marramendës prej afro 5000 pjesëmarrësish që vijnë jo vetëm nga Shqipëria, por edhe nga 47 vende të ndryshme të botës, maratona e këtij viti rezultoi të ishte një festë e atletizmit, vendosmërisë dhe unitetit.

Maratona ofroi kategori të ndryshme, duke përfshirë 10 km, 21 km dhe maratonën e plotë 42 km, duke bashkuar atletë me prejardhje dhe nivele të ndryshme aftësish.

Slogani i maratonës “Vrapojmë për sportin” ishte në përputhje me emërtimin e Tiranës si “Kryeqytet Sportiv” për vitin 2023. Megjithatë, kjo ngjarje nuk kishte të bënte vetëm me konkurrencën, ajo gjithashtu mbrojti kauza të ndryshme. Vrapuesit garuan për ndërgjegjësimin për autizmin, mirëqenien e fëmijëve, dhe jetesës së shëndetshme. Maratona tregoi se si sporti mund të jetë një forcë bashkuese, duke kapërcyer kufijtë dhe gjuhët.

Maratona e Tiranës e këtij viti dëshmoi një debutim historik mes vrapuesve kenianë që performanca dhe vendosmëria e tyre e jashtëzakonshme shkëlqeu teksa fituan tre çmimet kryesore në kategori të ndryshme, duke lënë një përshtypje të qëndrueshme në komunitetin e vrapimit të Tiranës.

Ndër arritjet e spikatura, kolonele honorifike Luiza Gega, sportistja e njohur shqiptare, kryesoi kategorinë e femrave në garën 21 km, duke përfunduar me një kohë të jashtëzakonshme prej 1 orë e 13 minuta. Fitorja e saj u prit me brohoritje dhe admirim, duke dëshmuar se talenti vendas vazhdon të shkëlqejë fuqishëm në skenën

ndërkombëtare, major Bledar Mesi, i cili zuri vendin e dytë në garën 10 km, si dhe një personel prej 300 efektivash të Forcave të Armatosura.

Maratona e Tiranës vazhdon të rritet në shtat

dhe tërheqje ndërkombëtare, duke bashkuar vrapues me prejardhje të ndryshme për të festuar frymën e sportit dhe solidaritetit. Suksesi i ngjarjes është një dëshmi e fuqisë së qëndrueshme të sportit për

të bashkuar njerëzit dhe për të mbështetur kauza të ndryshme sociale, duke e bërë atë shumë më tepër se një garë; është një simbol i frymëzimit dhe bashkimit.

Në kuadër të Kampionatit Kombëtar të Sporteve Universitare, u zhvillua ceremonia e hapjes së këtij aktiviteti të rëndësishëm sportiv.

Akademia e Forcave të Armatosura mori pjesë në këtë aktivitet me 3 ekipe përfaqësuese: futboll për meshkuj, basketboll për meshkuj dhe volejball për femra.

Ekipe sportive të AFA-së kanë treguar shpirt gare dhe përfaqësim dinjitoz.

Nis Kampionati Kombëtar i Sporteve Universitare

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Çdo epokë ka kohën e vet të marrëzisë, sindromë që racën humane e ka shoqëruar qysh në formën e saj primitive, atë të homosapiensit, dhe deri sot në zhvillimin maksimal të kapaciteteve të inteligjencës. Lufta e nisur për mbijetesë dhe e sjellë në ditët tona, si një “grykësi” e pa limit, një oreks që sa vjen dhe shtohet.

11 nëntori 1918, solli fundin e shumëdëshiruar të luftës së parë botërore. Por ai nuk solli fundin e dhimbjes. Privimet, varfëria dhe hidhërimi u zënë frymën njerëzve. Këtyre u shtohet edhe një ndjenjë si ajo që ishte luftuar më kot dhe e gjithë vuajtja ishte më kot. Por e gjitha kjo u kthye në mllef, i cili me një ndjenjë helmuese e kthyer në terrenin ushqyes të ngjitjes politike të një ish-ushtari në front me emrin Adolf Hitler, çizmja e të cilit shkeli cep e më cep botën, për të marrë jetën e mijëra e mijëra njerëzve të pafajshëm.

Por ç’na ofron sot arena politike në këtë botë të induktuar nga dëshira për të gllabëruar atë që nuk ju takon. Dhe ‘marrëzia’ vazhdon në Europën e plakur luftërash mes Ukrainës dhe barbarizmave ruse, për të vazhduar me luftimet midis Izraelit dhe Hamasit, që nisi një sulm të papritur, më 7 tetor, janë më

të rejat në shtatë dekada luftë dhe konflikt midis izraelitëve dhe palestinezëve që kanë tërhequr vëmendjen e fuqive të jashtme dhe kanë destabilizuar rajonin më të gjerë të Lindjes së Mesme.

Njeriu, një qenie komplekse. Një qenie, e cila s’di të ndalet përpara vështirësive që i hasen rrugës së përmbushjes së synimeve të tij. Por shpesh herë, rruga që ndjekin këto synime është katastrofike. Dëshira e njeriut të pangopur për territore e pasuri natyrore, ka çuar në zhvillimin e luftërave. Kjo i ka fillesat qindra, e ndoshta mijëra vjet më parë.

Njerëzit ndër shekuj kanë luftuar ndërmjet tyre. E quanim veten, qenia më e zhvilluar në planet. Por ku shihet zhvillimi kur ti lufton kundër sojit tënd? Kur ti ke guximin të vrasësh një qenie pa asnjë ndryshim nga ty, a nuk mendon se po vret një pjesë të njerëzimit? Ndoshta edhe një gjeneratë të ardhshme që mund të sjellë ndryshimin në këtë botë. Por lakmia e dëshira për pushtet duket se ka pushtuar shpirtin e shumë prej nesh. E kur shohim dëmet katastrofike, të bëra me vetëdije, shpesh herë na shfaqet paqja. Duket se ajo është një mirazh në shkretëtirë, në aktualitetin e sotëm.

Vetë historia e botës është krijuar nga luftërat e mëdha, i lexojmë nëpër libra dhe poezi i shohim nëpër piktura. Piktura që ngjallin vuajtje, dëshpërim, ndjenja të përhubura në një kohë ku e vetmja zgjidhje për jetën ishte të ngrije një armë dhe të luftoje. Nëse Tolstoi do të ishte mes nesh do të thoshte: “Miku im, luftëtari më i fuqishëm zotëron dy armë, durimin dhe kohën”.

“Lufta e përjetshme për tokën e shenjtë”

Nëse do ishte kështu, luftërat do të flisnin me gjuhën e mendjes dhe diplomacia do ishte zgjidhja e konfliktit.

Kujtimet tmerruese të dhembin më shumë sesa një plagë në trup

Lufta shihet si një “oqean i kuq”, ku mbi të flluskojnë armë dhe trupa të pajetë. Kjo “lojë”, e cila po merr jetë njerëzish të pafajshëm, nuk po ndalet në të gjithë botën.

Data e nisjes së ofensivës palestineze nuk është rastësore, pasi përkon me luftën e Yom Kipurit, e njohur gjithashtu si Lufta e Ramazanit, e Tetorit, Lufta e katërt Arabo-Izraelite, që ishte një konflikt i armatosur i zhvilluar nga 6 deri më 25 tetor 1973 midis Izraelit dhe një koalicioni shtetesh arabe, të udhëhequra nga Egjipti dhe Siria. Pjesa më e madhe e luftimeve midis dy palëve u zhvillua në Gadishullin Sinai dhe Lartësitë e Golanit, të dyja të pushtuara nga Izraeli më 1967. Objektivi fillestar i Egjiptit në luftë ishte të kapte një terren në bregun lindor të Kanalit të Suezit dhe më pas të përdorte këto përfitime për të negociuar kthimin e pjesës tjetër të Gadishullit Sinai të pushtuar nga Izraeli

Për të udhëtuar edhe më tej në lashtësi, zanafilla buron nga pretendimi se cili popull është autokton apo më i lashti në tokën e shenjtë.

Hebrenjtë pretendojnë se ata thjesht po kthehen në rrënjët e tyre, duke e zbrëthyer orën në kohët e Dhiatës së Vjetër. Madje izraelitët pretendojnë se kanë jetuar në atë territor të paktën 3700 vjet më parë, ndërsa janë detyruar të zhvendosen në vitin 70 pas Krishtit, sepse Romakët shkatërruan tempullin e dytë të tyre në Jeruzalem. Gjithashtu izraelitët besojnë se termi “Palestinë” besohet se rrjedh nga filistinët, një popull i Egjeut, i cili, në shekullin e 12-të para Krishtit u vendos përgjatë fushës bregdetare të Mesdheut të asaj që tani është Izraeli dhe Rripi i Gazës.

E vërteta për Palestinezët është plotësisht ndryshe.

Ata pretendojnë se kanë qenë aty që nga fillesat e njerëzimit dhe më pas janë përzierë më të gjitha formacionet e emigrimeve përgjatë shekujve, nga Mesdheu e deri të vendet arabe. Duke iu referuar po të njëjtit libër të shenjtë në të cilin besojnë vetë hebrenjtë, palestinezët besojnë se ky popull i përket një grupi skllëvërishtë të dëbuar nga Egjipti i periudhës faraonike.

Dhe sa e vërteta të gjejë rrugën e saj, nënat do vazhdojnë të klithin vajtueshëm për humbjen e jetëve të fëmijëve të tyre. Gjithçka e ndërtuar me mund dhe sakrificë do të kthehet në shtëllunga të mëdha tymi. Dhe për brezat do të jetë: “Dhe historia vazhdon....”.

Skënderbegasi Veli Rada, një jetë mes artit dhe sportit

Veli Rada u lind në Tiranë, më 23 shkurt 1942. Po në Tiranë, kreu me rezultate të mira dhe arsimin 7-vjeçar. Në vitin 1958, Veli Rada nis studimet në Shkollën e Mesme të Përgjithshme Ushtarake “Skënderbej” dhe e përfundon me rezultate të mira në vitin 1962. Në shtator të këtij viti, nis studimet në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve “Enver Hoxha” në Tiranë, në specialitetin këmbësori. E përfundon këtë shkollë në vitin 1965 dhe titullohet oficer karriere në specialitetin këmbësori. Tashmë, me uniformën e oficerit, Veli Rada nis karrierën e tij ushtarake në njësitë e Tiranës. Emërohet në Brigadën e Parë Sulmuese (në lagjen Kombinat), ku kryen detyra në funksionet bazë të këtij reparti. Ndërkohë, Veli Rada, përveçse profesionin e oficerit, kishte një talent dhe pasion dhe për artin, interpretimin si dhe dashurinë për sportin, veçanërisht komentimin e lojës së futbollit. Falë këtyre cilësive, ai është pjesëmarrës aktiv në shumë aktivitete, estrada që organizoheshin nëpër reparte e njësi të ushtrisë, duke u pëlqyer nga shikuesi. Më pas, Rada angazhohet në estradën e ushtrisë, ku dallohet si aktor, sidomos në fushën e humorit. Janë shumë role të luajtura nga ai në këtë periudhë e më pas, që janë pëlqyer nga spektatorët dhe mbijetuan gjatë... Më pas, karriera e Veli Radës në Forcat e Armatosura do të ndërpritej, e ai do i përkushtohet profesionit të bukur të aktorit dhe të komentatorit sportiv në radio.

Më pas, Veli Radës i jepet e drejta që të ndjekë studimet në Akademinë e Arteve, të cilën e mbaron në vitin 1974. Në vitin 1983, filloi punë si aktor në Estradën e Tiranës, ku punoi për plot 35 vjet. Ka luajtur shumë role në estradë, edhe pse ai u diplomua për dramë.

Komeditë, skeçet, monologët, kupletet dhe disa zhanre të tjera të humorit ishin dhe do të mbeten pjesa më e madhe e krijimtarisë së tij. Por jeta aktive e Veli Radës nuk mund të kuptohet pa mikrofonin. Si gazetar sportiv, ai ka transmetuar në radio e televizione qindra ndeshje kombëtare e ndërkombëtare, duke qenë i veçantë në komunikimin me artdashësit dhe mënyrën e përcjelljes së emocioneve tek ata. Njëkohësisht, ai ka qenë shumë aktiv dhe në median e shkruar.

Në aktrimin e tij spikat prirja për të realizuar karaktere personazhesh me natyrë disi nervoze, njerëz prepotentë, drejtues e administratore burokratë, politikanë ekstremistë etj. Përdori gjeste të prera e me të folur “të ashpër”, duke shfrytëzuar me sens komik, po aq, edhe zhargonet e të folurit, sidomos zhargonin e rëndë të labërishtes, atë të minoritetit grek etj. Pas roleve të vogla në gjinitë e estradës, ka luajtur edhe në komeditë “Tre dhëndurët”, “Lezeti i kolltukut dhe krevatit”.

Në komedinë dhe filmin humoristik “Revolja e humbur”

(1995) luajti rolin e hetuesit, me të cilin krijoi figurën e dhunshme e dinake të nëpunësit të sigurimit të shtetit në periudhën e diktaturës. Rolet e karakterit i kishte të parat.

Përveç varieteve, në shfaqjet ku interpretoi kanë lënë gjurmë, “Tre dhëndurët” e Dionis Bubanit, me regji të Piro Manit e realizuar në vitin 1985.

“Tela për violinë”, “Kur hapen dyert e jetës”, “Ilegalët”, “Fundi i një gjakmarrjeje” si dhe tek telekomedia “Mirela”.

Veli Rada ka qenë golashënuesi më i mirë i spartakiadës së Ushtrisë. Në periudhën 1995-1997 u angazhua me grupin artistik të ushtrisë që e krijoi vetë. Për dy vite punoi si komentator sportiv në televizion.

Në vitin 2009 filloi punë në Qendrën Kulturore Artistike të Ushtrisë. Më 28 shkurt të vitit 2013, Presidenti i Republikës Bujar Nishani i akordoi Urdhrin “Mjeshtër i Madh”. Ndërroi jetë më 27 dhjetor të vitit 2014, në moshën 72-vjeçare.

Si po ndryshon botën teknologjia dhe si duhet ta ndryshojë bota teknologjinë?

Makinat, aeroplanët, pajisjet mjekësore, transaksionet financiare dhe sistemet e energjisë elektrike mbështeten të gjitha në më shumë softuerë kompjuterikë se sa ndonjëherë më parë, duke i bërë ato të duken më të vështira për t'u kuptuar dhe, në disa raste, më të vështira për t'u kontrolluar. Mbikëqyrja e individëve dhe e korporatave dhe përpunimi i informacionit mbështetet kryesisht në teknologjitë dixhitale dhe inteligjencën artificiale, dhe për këtë arsye përfshin më pak kontakte njeri me njeri se kurrë më parë dhe më shumë mundësi për paragjykimet për t'u ngulitur dhe kodifikuar në sistemet tona teknologjike në mënyra që ne nuk mund të jemi në gjendje të identifikojmë ose njohim.

Përparimet e bioinxhinierisë po hapin terren të ri për pyetjet sfiduese filozofike, politike dhe ekonomike në lidhje me marrëdhëniet njerëzore-natyrore. Për më tepër, menaxhimi i këtyre pajisjeve dhe sistemeve të mëdha dhe të vogla bëhet gjithnjë e më shumë përmes resë kompjuterike, në mënyrë që kontrolli mbi to të jetë shumë i largët dhe i hequr nga kontrolli i drejtpërdrejtë njerëzor ose shoqëror. Studimi se si t'i bëjmë teknologjitë si inteligjenca artificiale ose Interneti i Gjërave të "shpjegueshme" është bërë fusha e tij e kërkimit sepse është kaq e vështirë të kuptosh se si funksionojnë ato ose ku qëndron problemi kur diçka shkon keq (Gunning dhe Aha 2019).

Ky kompleksitet në rritje e bën më të vështirë se kurrë, dhe më të domosdoshme se kurrë, që studiuesit të hetojnë se si përparimet teknologjike po ndryshojnë jetën në mbarë botën në mënyra pozitive dhe negative dhe cilat mjete sociale, politike dhe ligjore nevojiten për të ndihmuar në formimin e zhvillimin dhe projektimin e teknologjisë në drejtime të dobishme. Kjo mund të duket si një detyrë e pamundur në dritën e ritmit të shpejtë të ndryshimit teknologjik dhe ndjenjës se përparimi i vazhdueshëm i tij është i pashmangshëm, por shumë vende në mbarë botën

sapo kanë filluar të ndërmarrin hapa të rëndësishëm drejt rregullimit të teknologjive kompjuterike dhe janë ende në proces të rimendimit rrethësor të rregullave që rregullojnë flukset globale të të dhënave dhe shkëmbimin e teknologjisë përtej kufijve.

Këto janë kohë emocionuese jo vetëm për zhvillimin teknologjik, por edhe për politikën e teknologjisë. Teknologjitë tona mund të jenë më të avancuara dhe më të ndërlikuara se kurrë, por po ashtu janë edhe kuptimet tona se si ato mund të shfrytëzohen, mbrohen dhe madje të kufizohen më së miri. Strukturat e sistemeve teknologjike të përcaktuara kryesisht nga politikat qeveritare dhe institucionale dhe ato struktura kanë implikime të jashtëzakonshme për organizimin dhe agjencinë shoqërore, duke filluar nga sistemet me burim të hapur, sistemet e hapura që janë shumë të shpërndara dhe të decentralizuara, deri te ato që kontrollohen fort dhe të mbyllura, të strukturuar sipas modeleve më të rrepta dhe më hierarkike.

Premtimet dhe kurthet e teknologjisë

Teknologjia mund të jetë një burim i një optimizmi të jashtëzakonshëm. Mund të ndihmojë në kapërcimin e disa prej sfidave më të mëdha me të cilat përballet shoqëria jonë, duke përfshirë ndryshimin e klimës, urinë dhe sëmundjet. Për ata

që besojnë në fuqinë e inovacionit dhe premtimin e shkatërrimit krijues për të çuar përpara zhvillimin ekonomik dhe për të çuar në cilësi më të mirë të jetës, teknologjia është një shtytës jetik ekonomik (Schumpeter 1942).

Por mund të jetë gjithashtu një mjet frike dhe shtypjeje të jashtëzakonshme, duke ngulitur paragjykime në proceset e automatizuara të vendimmarrjes dhe në algoritmet e përpunimit të informacionit, duke përkeqësuar pabarazitë ekonomike dhe sociale brenda dhe midis vendeve në një shkallë marramendëse, ose duke krijuar armë dhe rrugë të reja për sulm ndryshe nga çdo gjë me të cilën është dashur të përballemi në të kaluarën. Studiuesit madje kanë pohuar se shfaqja e termit teknologji në shekujt e nëntëmbëdhjetë dhe njëzetë shënoi një zhvendosje nga shikimi i pjesëve individuale të makinerive si një mjet për të arritur përparim politik dhe shoqëror në pikëpamjen më të rrezikshme ose në shkallë më të gjerë. Sistemet komplekse teknologjike ishin një formë gjysmë-autonome e përparimit në vetvete.

Kohët e fundit, teknologët kanë kritikuar ashpër atë që ata e shohin si një valë Ludditësh të rinj, njerëz që synojnë të ngadalësojnë zhvillimin e teknologjisë dhe të kthejnë kohën pas inovacionit si një mjet për të zbutur ndikimet shoqërore të ndryshimeve teknologjike (Marlowe 1970).

Në zemër të grindjeve për teknologjitë e reja dhe ndryshimet globale që rezultojnë nga ato janë shpesh dy vizione kontradiktore të teknologjisë: një vizion thelbësisht optimist që beson se njerëzit e përdorin atë si një mjet për të arritur qëllime më të mëdha dhe një thelbësisht pesimist që mendon se sistemet teknologjike kanë arritur në një pikë përtej kontrollit tonë. Filozofët e teknologjisë kanë argumentuar se asnjëra nga këto pikëpamje nuk është plotësisht e saktë dhe se një pikëpamje thjesht optimiste ose pesimiste e teknologjisë është e pamjaftueshme për të kapur nuancat dhe kompleksitetin e marrëdhënies sonë me teknologjinë (Oberdiek dhe Tiles 1995).

Të kuptuarit e teknologjisë dhe se si mund të marrim vendime më të mira për projektimin, vendosjen dhe përsosjen e saj kërkon kapjen e asaj nuance dhe kompleksiteti përmes analizës së thellë të ndikimeve të përparimeve të ndryshme teknologjike dhe mënyrave se si ato kanë luajtur në të gjithë rrëmujën e tyre të ndërlikuar dhe të diskutueshme në të gjithë botën.

Këto ndikime janë shpesh të paparashikueshme, pasi teknologjitë adoptohen në kontekste të reja dhe përdoren në mënyra që ndonjëherë ndryshojnë ndjeshëm nga rastet e përdorimit të parashikuara nga projektuesit e tyre. Interneti, i krijuar për të ndihmuar në transmetimin e informacionit midis

rrjeteve kompjuterike, u bë një mjet vendimtar për tregtinë, duke prezantuar rrugë të papritura për krimin dhe mashtrimin financiar. Platformat e mediave sociale si Facebook dhe Twitter, të krijuara për të lidhur miqtë dhe familjet përmes ndarjes së fotografive dhe përditësimeve të jetës, u bënë pika kryesore të polemikave zgjedhore dhe ndikimit politik. Kriptomonedhat, të destinuara fillimisht si një mjet për paratë dixhitale të decentralizuara, janë bërë një rrezik i rëndësishëm mjedisor pasi gjithnjë e më shumë burime kompjuterike i kushtohen shfrytëzimit të këtyre formave të parave virtuale. Prandaj, një nga sfidat thelbësore në këtë fushë është njohja, dokumentimi dhe madje edhe parashikimi i disa prej këtyre pasojave të papritura dhe ofrimi i mekanizmave teknologjive se si të mendojnë për ndikimet e punës së tyre, si dhe rrugë të tjera të mundshme drejt rezultateve të ndryshme (Verbeek 2006). Dhe ashtu si risitë teknologjike mund të shkaktojnë dëme të papritura, ato gjithashtu mund të sjellin përfitime të jashtëzakonshme - vaksina dhe ilaçe të reja për të trajtuar pandemitë globale dhe për të shpëtuar mijëra jetë, burime të reja energjie që mund të reduktojnë në mënyrë drastike emetimet dhe të ndihmojnë në luftimin e ndryshimeve klimatike, mënyra të reja arsimit që mund të arrijnë tek njerëzit që përndryshe nuk do të kishin akses në shkollë. Prandaj, rregullimi i teknologjisë kërkon një ekuilibër të kujdesshëm të zbutjes së rreziqeve pa kufizuar tepër risitë potencialisht të dobishme.

Politika dhe Privatësia

Kombet në mbarë botën kanë marrë qasje shumë të ndryshme për qeverisjen e teknologjive në zhvillim dhe kanë adoptuar vetë një sërë teknologjish të ndryshme në ndjekje të strukturave dhe proceseve më moderne të qeverisjes (Braman 2009). Në Evropë, parimi i parandalimit ka udhëhequr një rregullim shumë më paraprak që synon adresimin e rreziqeve të paraqitura nga teknologjitë edhe përpara se ato të realizohen plotësisht. Për shembull, Rregullorja e Përgjithshme e Bashkimit Evropian për Mbrojtjen e të Dhënave fokusohet në përgjegjësitë e kontrolluesve dhe përpunuesve të të dhënave për t'u ofruar individëve akses në të dhënat e tyre dhe informacion rreth mënyrës se si ato të dhëna po përdoren jo vetëm si një mjet për të adresuar kërcënimet ekzistuese të sigurisë dhe privatësisë, si p.sh. si shkelje të të dhënave, por edhe për të mbrojtur kundër zhvillimeve dhe përdorimeve të ardhshme të këtyre të dhënave për qëllime të inteligjencës artificiale dhe vendimmarrjes së automatizuar.

Një sërë organizatash ndërkombëtare dhe joqeveritare kontribuojnë gjithashtu në procesin e zhvillimit të standardeve, rregullave dhe normave për teknologjitë e reja, duke përfshirë Organizatën Ndërkombëtare për Standardizim dhe Unionin Ndërkombëtar të Telekomunikacionit. Këta aktorë shumëpalësh dhe OJQ-të luajnë një rol veçanërisht të rëndësishëm në përpjekjen për të përcaktuar kufijtë e duhur për përdorimin e teknologjive të reja nga qeveritë si instrumente kontrolli për shtetin.

Në të njëjtën kohë që politikëbërësit janë nën vëzhgim si për vendimet e tyre për mënyrën e rregullimit të teknologjisë, ashtu edhe për vendimet e tyre se si dhe kur të adoptojnë teknologji si vetë njohja e fytirës, firmat e teknologjisë dhe dizajnerët janë gjithashtu nën kritika në rritje. Njohja në rritje se dizajni i teknologjive mund të ketë implikime të gjera sociale dhe politike do të thotë se ka më shumë presion mbi teknologët për të marrë parasysh pasojat e vendimeve të tyre që në fillim të procesit të projektimit (Vincenti 1993; Winner 1980).

Çështja se si teknologët duhet t'i përfshijnë këto dimensione sociale në proceset e tyre të projektimit dhe zhvillimit është një pyetje e vjetër dhe debati mbi këto çështje daton që nga vitet 1970, por mbetet një pjesë urgjente dhe shpesh e anashkaluar e enigmës, sepse shumë prej gjoja mekanizmat sistematikë për vlerësimin e ndikimeve të teknologjive të reja si në sektorin privat ashtu edhe në atë publik janë kryesisht procese burokratike, simbolike në vend që të kenë ndonjë peshë apo ndikim real.

Ndikimi i sektorit privat dhe teknologjia e madhe

Teknologët shpesh nuk janë të pajisur ose nuk dëshirojnë t'u përgjigjen llojeve të problemeve sociale që krijimet e tyre - shpesh pa dashje - i kanë përkeqësuar, dhe në vend të kësaj u tregojnë qeverive dhe ligjvënësve që t'i adresojnë ato probleme (Zuckerberg 2019). Por qeveritë shpesh kanë pak stimuj për t'u angazhuar në këtë fushë. Kjo për shkak se vendosja e standardeve dhe rregullave të qarta për një peizazh teknologjik gjithnjë në zhvillim mund të jetë jashtëzakonisht sfidues, sepse zbatimi i këtyre rregullave mund të jetë një ndërmarrje e rëndësishme që kërkon ekspertizë të konsiderueshme dhe për shkak se sektori i teknologjisë është një burim kryesor i vendeve të punës dhe të ardhurave për shumë vende që mund të kenë frikë nga humbja e këtyre përfitimeve nëse i kufizojnë shumë kompanitë. Kjo tregon jo vetëm nevojën për stimuj më të qartë dhe politika më të mira për entitetet e sektorit privat dhe publik, por gjithashtu një nevojë për mekanizma të rinj ku zhvillimi i teknologjisë dhe procesi i projektimit mund të ndikohet dhe vlerësohet nga njerëz me një gamë më të gjerë përvojash dhe ekspertize. Nëse duam që teknologjitë të dizajnohen duke pasur parasysh ndikimet e tyre, kush është përgjegjës për parashikimin, matjen dhe zbutjen e këtyre ndikimeve gjatë gjithë procesit të projektimit? Përfshirja e politikëbërësve në atë proces në një mënyrë më kuptimplote do të kërkojë gjithashtu trajnimin e tyre për të pasur kapacitetin analitik dhe teknik për t'u angazhuar më plotësisht me

teknologët dhe për të kuptuar më plotësisht implikimet e vendimeve të tyre.

Në të njëjtën kohë që kompanitë e teknologjisë duken të pavullnetshme ose të paafte për të frenuar krijimet e tyre, shumë gjithashtu kanë frikë se kanë shumë pushtet, në disa raste të gjitha, por duke zëvendësuar qeveritë dhe organizatat ndërkombëtare në aftësinë e tyre për të marrë vendime që prekin miliona njerëz në mbarë botën dhe kontrollojnë e kanë akses në informacion, platforma dhe audienca (Kilovaty 2020). Rregullatorët në mbarë botën kanë filluar të shqyrtojnë nëse disa nga këto kompani janë bërë aq të fuqishme sa që shkelin parimet e ligjeve antitrust, por mund të jetë e vështirë për qeveritë të identifikojnë saktësisht se cilat janë ato shkelje, veçanërisht në kontekstin e një industrie, ku lojtarët shpesh u ofrojnë klientëve të tyre shërbime falas. Dhe platformat dhe shërbimet e zhvilluara nga kompanitë e teknologjisë shpesh përdoren në mënyrë më të fuqishme dhe të rrezikshme, jo drejtpërdrejt nga krijuesit dhe operatorët e tyre të sektorit privat, por në vend të kësaj nga vetë shtetet për fushata të përhapura dezinformimi që i shërbejnë qëllimeve politike (Nye 2018).

Meqenëse entitetet më të mëdha private në sektorin e teknologjisë operojnë në shumë vende, ato shpesh janë më të gatshme për të zbatuar ndryshime globale në ekosistemin teknologjik sesa shtetet individuale ose organet rregullatore, duke krijuar sfida të reja për strukturat dhe hierarkitë ekzistuese të qeverisjes.

Partneritetet privat-publik që janë shfaqur rreth energjisë, transportit, teknologjive mjekësore dhe kibernetike e komplikojnë më tej këtë pamje, duke mjegulluar kufirin midis sektorit publik dhe privat dhe duke ngritur pyetje kritike për rolin e secilit në ofrimin e infrastrukturës kritike, kujdesit shëndetësor dhe sigurinë. Si mund dhe duhet të qeverisen kompanitë private të teknologjisë që operojnë në këta sektorë të ndryshëm dhe çfarë lloji ndikimi ushtrojnë ato mbi rregullatorët? Sa të realizueshme janë propozimet e ndryshme të politikave që synojnë inovacionin teknologjik dhe çfarë pasojash të mundshme të padëshiruara mund të kenë ato?

Konkurrenca dhe Konflikti Shtetëror

Konflikti midis vendeve është përhapur ndjeshëm edhe në sektorin privat vitet e fundit, veçanërisht në rastin e tensioneve midis Shteteve të Bashkuara dhe Kinës mbi të cilat teknologjitë e zhvilluara në secilin vend do të lejohen nga tjetri dhe të cilat do të blihen nga klientët e tjerë, jashtë këtyre dy vendeve. Vendet që konkurrojnë për të zhvilluar teknologjinë më të mirë nuk është një fenomen i ri, por konfliktet aktuale kanë pasojat më të mëdha ndërkombëtare dhe do të ndikojnë në infrastrukturën që instalohet dhe përdoret në mbarë botën për vitet në vijim. Zbërthimi i faktorëve të ndryshëm që ushqehen në këto grindje, si dhe kë përfitojnë dhe kë lënë në disavantazh është thelbësore për të kuptuar se si qeveritë mund të nxisin në mënyrë më efektive inovacionin teknologjik dhe shpikjen brenda vendit, si dhe pasojat globale të këtyre përpjekjeve. Ndërsa pjesa më e madhe e botës është e detyruar të zgjedhë midis blerjes së teknologjisë nga Shtetet e Bashkuara ose nga Kina, si duhet të kuptojmë ndikimet afatgjata të këtyre zgjedhjeve dhe opsionet e disponueshme për njerëzit në vendet pa industri të fuqishme të teknologjisë vendase? A ndihmon përhapja globale e teknologjive në nxitjen e inovacionit të mëtejshëm në vendet me tregje më të vogla të teknologjisë, apo e përforcon dominimin e shteteve që janë tashmë më të spikaturat në këtë sektor? Si mund të mbajnë universitetet kërkimore bashkëpunimet globale dhe komunitetet kërkimore në dritën e këtyre garave kombëtare dhe çfarë roli luajnë shpenzimet e qeverisë për kërkimin dhe zhvillimin në nxitjen e inovacionit brenda kufijve të vet dhe në mbarë botën? Si duhet të zhvillohet mbrojtja e pronësisë intelektuale për të përmbushur kërkesat e industrisë së teknologjisë dhe si mund të zbatohen ato mbrojtje globalisht?

Këto konflikte midis vendeve ndonjëherë duket se sfidojnë realizueshmërinë e teknologjive dhe rrjeteve vërtet globale që operojnë në të gjitha vendet përmes protokolleve të standardizuara dhe veçorive të projektimit. Organizata si Organizata Ndërkombëtare për Standardizim, Organizata Botërore e Pronësisë Intelektuale, Organizata e Kombeve të Bashkuara për Zhvillimin Industrial dhe shumë të tjera janë përpjekur të harmonizojnë këto politika dhe protokolle nëpër vende të ndryshme për vite me radhë, por kanë hasur me sukses të kufizuar kur është fjala për zgjidhjen e çështjet e tensioneve dhe mosmarrëveshjeve më të mëdha midis kombeve. Që teknologjia të funksionojë në një mjedis global, ka nevojë për një shkallë shumë më të madhe të koordinimit midis vendeve dhe zhvillimit të standardeve dhe normave të përbashkëta, por qeveritë vazhdojnë të luftojnë për të rënë dakord jo vetëm për ato norma, por edhe për vendin e duhur dhe proceset për zhvillimin e tyre. Kuptimi i këtyre proceseve kërkon sintetizimin e njohurive nga një sërë fushash të ndryshme, duke përfshirë sociologjinë, shkencat politike, ekonominë dhe historinë, si dhe fusha teknike si inxhinieria, shkenca e klimës dhe shkenca kompjuterike. Një pjesë thelbësore e të kuptuarit se si teknologjia ka krijuar ndryshime globale dhe, nga ana tjetër, se si ndryshimet globale kanë ndikuar në zhvillimin e teknologjive të reja është të kuptuarit e vetë teknologjive me gjithë pasurinë dhe kompleksitetin e tyre - si funksionojnë ato, kufijtë e asaj që mund të bëjnë, çfarë janë krijuar për të bërë, si përdoren në të vërtetë. Ashtu si vetë teknologjitë po bëhen më të ndërlikuara, po ashtu edhe përfshirjet dhe marrëdhëniet e tyre me kontekstet më të mëdha shoqërore, politike dhe ligjore në të cilat ekzistojnë.

Josephine Wolff, profesore e asociuar e politikave të sigurisë kibernetike në Shkollën "Fletcher" të Ligjit dhe Diplomacisë në Universitetin Tufts.

Në qershor 1945, shpresa e brezave të ndezur nga dy luftëra botërore u realizua me hyrjen në fuqi të Kartës së Kombeve të Bashkuara. Me ratifikimin e saj nga shumica e nënshkruesve të saj në tetor 1945, lindën Kombet e Bashkuara.

78 vjet më vonë dhe me 193 anëtarë, OKB-ja mbetet gur themeli i sistemit global shumëpalësh dhe vazhdon të japë shpresë për një të ardhme më të mirë përmes dialogut të hapur dhe të ndershëm midis vendeve.

Siç do t'ju thoshte çdo arkitekt, pjesa më e rëndësishme e çdo ndërtese është themeli i saj. Parimet dhe vlerat e Kartës së OKB-së mbeten po aq të vlefshme edhe sot sa 78 vjet më parë, edhe nëse numri dhe kompleksiteti i sfidave janë shumëfishuar dhe intensifikuar.

Por kur shikojmë gjendjen e botës sot, mund të pyesim veten se si dhe kur largohemi kaq larg nga parimet udhëzuese të Kartës.

Kjo është arsyeja pse sot, më shumë se kurrë, ne duhet të përqendrohemi dhe të bashkohemi rreth qëllimit themelues, të përbashkët të OKB-së: paqen dhe sigurinë, marrëdhëniet miqësore midis kombeve, përparimin shoqëror, standardet më të mira të jetesës dhe të drejtat e njeriut - për të gjithë, kudo, pa marrë parasysh. ku jetojnë.

Dita e Kombeve të Bashkuara, Josep Borrell: BE-ja do të jetë në krah të OKB-së në çdo hap të rrugës

BE-ja punon krah për krah me OKB-në për të mbrojtur Kartën dhe për të mbështetur rregullat dhe vlerat e saj universale. Ne e bëjmë këtë në një gamë të gjerë nismash, nga Axxhenda 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm te paketa ambicioze e reformave të OKB-së, siç përshkruhet në Axxhendën Tonë të Përbashkët dhe përgatitjet për Samitin e së Ardhmes 2024.

Udhëheqja dhe angazhimi i OKB-së mbetet kritik për sfidat e shumta ndaj paqes dhe sigurisë me të cilat po përballlet bota dhe për çështjet globale si klima dhe qeverisja dixhitale.

Në këtë ditë, le të kujtojmë se si filloi gjithçka. Le të na frymëzojë vizioni i themeluesve të OKB-së drejt një të ardhmeje më të mirë. BE-ja do të jetë në krah të OKB-së në çdo hap të rrugës.

"Udhëtimi me kolltuk" dhe pasaportat e karbonit: Ekspertët parashikojnë të ardhmen distopike nëse nuk i ulim emetimet tani

Turizmi i jashtëzakonshëm, fluturimet që shkaktojnë karbon dhe prishja e klimës: udhëtimi është në një pikë kthese. Nëse nuk ndalojmë së marri nga vendet që vizitojmë dhe nuk fillojmë të japim mbrapsht, mund të humbasim privilegjin për të parë botën.

Ky është përfundimi i një raporti nga operatori turistik i aventurave në grupe të vogla "Intrepid Travel" dhe parashikuesi i trendeve "The Future Laboratory".

Ai shqyrtoi se si mund të duken udhëtimet në 40 vjet nëse nuk ndërmarrim veprime - dhe fotografia është e zymtë.

Pse duhet të ndryshojmë mënyrën se si udhëtojmë?

Këtë verë, përmbajtjet vdekjeprurëse, zjarret dhe valët e të nxehtit dëshmuuan se kriza klimatike është me të vërtetë në pragun e Evropës.

Dikur shihej si një kërcënim i largët dhe i paprekshëm, tani po ndikon drejtpërdrejt në destinacionet turistike më të njohura në mbarë botën.

Ishujt e ulët si Maldivet mund të bëhen të pabanueshëm deri në vitin 2050. Qytetet ikonë evropiane si Venecia mund të jenë nën ujë. Akullnajat e Groenlandës po tërhiqen me shpejtësi.

Me industrinë e udhëtimeve që kontribuon me 8 për qind të emetimeve totale të CO2 në botë - dhe fluturimet që përbëjnë 2.5 për qind - ajo vetëm "po ndez zjarrin".

Pasaportat e karbonit dhe udhëtimi virtual: Si mund të duken udhëtimet në 40 vjet?

Një ndryshim drastik është i nevojshëm për të siguruar një të ardhme të qëndrueshme për udhëtimet.

Pasaportat e karbonit do të bëhen normë, parashikon raporti. Kjo do të shihte kufizime personale të emetimeve të karbonit të vendosura për udhëtarët, në thelb duke racionalizuar sasinë që mund të fluturojmë.

Ekspertët sugjerojnë që ne duhet të kufizojmë emetimet tona të karbonit në 2.3 ton në vit. Mesatarja aktuale e Mbretërisë së Bashkuar është 11.7 ton, sipas raportit. Gjeneratat e ardhshme ka të ngjarë të marrin në duart e tyre monitorimin e gjurmës së karbonit, duke përdorur aplikacione celulare në kohë reale.

Dështimi për të ndryshuar taktin mund të detyrojë shumë nga destinacionet e preferuara të botës të bëhen virtuale. "Udhëtimi me kolltuk", si videot 360 gradë dhe turnet virtuale të parë gjatë pandemisë, mund të bëhen normë.

Tuvalu, një komb i vogël paqësor në Oqeani, është bërë vendi i parë që ka krijuar një version dixhital të vetvetes, i nxitur nga rritja e nivelit të detit.

Metaverse mund të jetë së shpejti e vetmja rrugë për t'u përfshirë me vendet që janë bërë të jo mikpritëse ose të shkatërruara për shkak të ndryshimeve klimatike.

Cilat destinacione udhëtimi mund të bëhen të njohura në të ardhmen?

Ndërsa vapa ekstreme kap destinacionet e njohura, udhëtarët do të kalojnë nga udhëtimet në plazh që adhurojnë diellin në klimat më të freskëta. Pushimet në Mesdhe do të zëvendësohen gjithnjë e më shumë me pushime skandinave dhe baltike.

Bregu i Fjordit të Norvegjisë, Akureyri i Islandës dhe Ostrobothnia Veriore i Finlandës së shpejti mund të rriten në popullaritet.

Belgjika, Sllovenia dhe Polonia janë gjithashtu duke u shpallur si alternativa për pushimet në Evropën Jugore. Ndërkohë, Shqipëria po bëhet një destinacion kyç për agroturizmin rigjenerues dhe ekoturizëm.

"Overturizmi" do të ndryshojë edhe fytyrën e udhëtimit. Rritja e lartë në destinacione si Étretat në Francë dhe Cinque Terre e Italisë

po shkaktojnë rritje të rrëshqitjeve të dheut. Pushimet me qira në qytetet e mëdha si Barcelona dhe Lisbona kanë shkaktuar një krizë të kostos së jetesës.

Nomadët dixhitalë fajësohen për çmimet e larta të Portugalisë dhe krizën e banesave

Destinacionet e prekura tashmë po vendosin rregulla dhe rregullore për të luftuar këto çështje, si kufijtë e vizitorëve, taksat turistike dhe kufizimet e qirave. Kjo ka të ngjarë të bëhet më e zakonshme në të ardhmen.

Udhëtim i qëndrueshëm: Si mund ta shohim botën me më shumë përgjegjësi?

Një fokus në dekarbonizimin, komunitetin, arsimin dhe fuqizimin mund të krijojë një të ardhme më të ndritshme për udhëtimet.

Udhëtimi rigjenerues që lufton rrjedhjet e turizmit do ta zhvendosë fokusin tonë nga produktet si hotelet e bukura, te njerëzit. Njëpërmjet përvojave më domethënëse që vendosin para në duart e

vendasve dhe jo në korporatat ndërkombëtare, udhëtarët mund të kontribuojnë në vend që të dëmtojnë vendet që vizitojnë.

Përvojat kalimtare, përfshirë akomodimin nomad dhe të përkohshëm, mund të jenë e ardhmja e udhëtimit pa gjurmë.

Trenat e natës dhe lëvizjet luksoze do të vazhdojnë të rriten në popullaritet, shpejtësi dhe rehati. Inovacionet si "Virgin's Hyperloop" mund të shohin një ditë kutitë lundruese të pasagjerëve të lëvizin nëpër tuba me vakum me shpejtësi 966 km në orë.

Dhe AI-ja do të ndihmojë në gjurmimin e gjurmëve të karbonit në kohë reale, me skemat e besnikërisë që shpërblejnë opsionet me karbon të ulët në vend të miljeve ajrore.

"Agimi i një epoke të re të udhëtimeve na bën thirrje, një epokë ku kultura e nxjerrjes nuk ka vend", thuhet në raport. "Thirrja e zhurmshme për veprim - retorika 'tani-ose-kurrë' - duhet të ketë jehonë në të gjithë industrinë e udhëtimeve, duke na larguar nga një botë e shënuar nga vlera të paqëndrueshme."

Vendet më të ftohta si Norvegjia po rriten në popullaritet ndërsa klima ngrohet

79 vjet nga çlirimi i Korçës

79 vjet më parë pas një lufte të gjatë e të vështirë kundër pushtuesve nazifashistë, u çlirua Korça dhe trevat e saj. Në vjeshtën e vitit 1944 lufta e popullit shqiptar kishte hyrë në fazën përfundimtare. Nazistë gjermanë ishin të detyruar të përqëndroheshin në qytete kryesore. Në Korçë, Ersekë e Bilisht kishin dislokuar forcat e dy divizioneve të këmbësorisë dhe një brigadë të motorizuar, të cilat kishin për detyrë të mbanin të lirë rrugëkalimin e korparmatës 21 gjermane, e cila pritej të kalonte nga Greqia për në Jugosllavi, nëpërmjet teritorit të qarkut të Korçës. Në këtë situatë të krijuar Shtabi i Përgjithshëm i UNÇSH urdhëron shtabin luftarak të qarkut të Korçës për krijimin e brigadës së 90-të Sulmuese, në përbërje të së cilës, do të konsideroheshin batalionet “Hakmarrja”, “Skënder Çaçi” dhe “Fuat Babani”. Këto batalione kryenin veprime luftarake të suksesshme në të gjithë qarkun e Korçës, kishin përballuar me sukses operacionet e armikut të Dimrit 1943-'44 dhe të qershorit 1944. Në 13 tetor 1944 komandanti i Përgjithshëm i UNÇSH, gjeneralkolonel Enver Hoxha, jep urdhër për çlirimin e Korçës. Me qëllim që të kurorëzoheshin me sukses veprimet luftarake të forcave partizane të qarkut të Korçës, pra të përmirësohej raporti i forcave me ato të armikut, Shtabi i Përgjithshëm urdhëroi ngritjen e shtabit operativ me komandant Beqir Ballukun, i cili do të komandonte veprimet luftarake në zonë.

Kështu, përveç efektivave të Brigadës së 9-të S, në veprimet luftarake do të merrnin pjesë edhe dy batalione të brigadave të 2-të dhe të 20-të S. Sipas detyrave të përcaktuara në urdhërin e SHP, më 18 tetor filluan luftimet në të gjithë qarkun. Më 19 tetor u çlirua Leskoviku, të nesërmen Erseka. Luftime u zhvilluan në Qafën e Qarrit, kundër forcave gjermane që do të depërtonin në drejtim të Korçës. U zhvilluan luftime edhe në zonën e Devollit, për bllokimin e rrugës Bilisht-Follorinë dhe për çlirimin e Bilishtit. Mbi bazën e situatës së krijuar, shtabi operativ urdhëroi rigrupimin e forcave dhe natën e 23 tetorit qyteti i Korçës ishte plotësisht i rrethuar nga forcat partizane. Armiku tentoi disa herë të çante rrethimin duke futur në luftim tanket dhe artilerinë, por pa sukses. Ai kishte minuar depot e municionit, dhe disa objekte me rëndësi çka fliste se ai përgatitej për të braktisur Korçën. Njësitë gueril i qytetit zbuloi objektet e minuara nga armiku, i cili mundi të hedhë në erë vetëm depot e municionit. Në orët e para të mëngjezit të 24 tetorit, të gjitha forcat partizane u hodhën në sulm të përgjithshëm. Të mbështetura nga njësitë gueril, ato depërtuan deri në brendësi të qytetit. Të ashpra qenë luftimet nga spitali në drejtim të prefekturës, tek mitropolia, në varrezat e francezëve, si dhe në afërsi të bankës.

Nazistët mundën të çajjnë rrethimin duke u tërhequr në drejtim të rrugës së Bilishtit, pasi la rreth 10 të vvarë, po kaq të plagosur e mjaft armatime. U kapën robër dhe 300 ballistë, të cilët mbështesnin forcat gjermane. 209 prej tyre, pasi dorëzuan armatimin u lanë të shkojnë në shtëpitë e tyre. Në orën 15.00 të datës 24 tetor, Korça u çlirua. Fitorja u arrit në sajë të heroizmit partizan, kontributit të çmuar që dhanë kuadrot komandues të të gjitha formacioneve luftarake pjesëmarrëse, përfshi edhe

njësitin gueril. Për të festuar çlirimin e qytetit, këtë ditë të shënuar, mbasditen e 25 tetorit, populli i Korçës e shumë banorë të fshatrave mbushën plot e përplot anët e rrugëve kryesore të qytetit. Me flamuj kombëtarë e shalle të kuq, me lule e banderola, populli përshëndeste me dashuri e plot gëzim bijtë e bijat partizane, që parakalonin ngadhënjimtarë në rrugët e qytetit. Kori miksi i Korçës, kishte përgatitur një program, me këngë patriotike e partizane. Artisti i shquar Kristo Kono kishte kompozuar këngën e mirënjohur kushtuar kësaj dite, të cilën e interpretojnë vazhdimisht me virtuozyt artistët tanë, për “Korçën-djep të lëvizjes patriotike, vatër të dijes e kulturës kombëtare”, për Korçën që mbushi rreshta partizane të më shumë se 5 brigadave të UNÇSH.

Brigada IX Sulmuese

Kjo brigadë u krijua me qëllimin e shtimit të veprimeve ushtarake në zonën e Korçës. Detyra ishte të eliminonte autokolonat armike që lëviznin në aksin Janinë-Korçë-Manastir-Follorinë, Korçë-Pogradec-Tiranë, por detyra më e rëndësishme ishte çlirimi i qyteteve të Korçës, Ersekës dhe Bilishtit. Me marrjen e këtyre qyteteve armikut i pritëshin rrugët e komunikacionit dhe paralizahej tërheqja e ushtrisë gjermane nga Greqia për në Jugosllavi nëpërmjet teritorit shqiptar.

Urdhri për krijimin e brigadës u dha nga Shtabi i Përgjithshëm i Ushtrisë Nacionalçlirimtare. Në përbërje të tij u caktuan batalione

me përvojë në luftë kundër pushtuesve. Inaugurimi i brigadës u bë para efektivit të saj ku u rreshtuan të gjithë batalionet e saj. Brigada kishte një armatim që dispononte e gjithë ushtria shqiptare në atë moment, ajo kishte armë të dhuruara nga populli, por edhe nga ndihmat aleate të hedhura me parashutë, si armë automatike, por që nuk plotësonin të gjithë numrin e pjesëtarëve të brigadës. Brigada ishte e pajisur me shërbim shëndetësor. Pranë shtabit të brigadës qëndronte një mjek dhe 2-3 infermiere vullnetare.

Pas ngritjes së Shtabit Operativ për çlirimin e Korçës, Brigada IX, që përbënte dhe një nga forcat kryesore pjesëmarrëse në operacion, kishte në përbërje të saj 1580 partizanë. E gjithë forca partizane në zonën e Korçës arrinte në 3000 veta, po të shtohen këtu edhe partizanët e Brigadës II me 1150, dhe brigada XX me 430. Këtu mund të shtojmë edhe forcat guerile që vepronin brenda në qytete, si në Korçë dhe Bilisht, të cilat arrinin në rreth 1000 vetë.

Menjëherë pas çlirimit të qarkut të Korçës, me urdhër të Shtabit të Përgjithshëm, dy nga batalionet e brigadës IX u vendosën në mbrojtje të qytetit të Korçës dhe dy të tjerë në mbrojtje të qytetit të Bilishtit. Detyrë ishte edhe mbrojtja e kufirit me Greqinë, e cila po mbante një qëndrim agresiv ndaj popullit shqiptar sidomos çamëve. Pas qetësimit të gjendjes forcat e Brigadës IX, që tashmë kishin hyrë në përbërje të Divizionit të IV, morën urdhër të largohen nga qarku i Korçës dhe të vendosen në Shqipërinë e Mesme në rajoni Krujë-Ishëm-Kavajë

Që nga viti 2012, 31 milionë nxënës të shkollave fillore në mbarë botën e braktisën shkollën, ndërsa 32 milion tjerë përsëritën një vit.

Në Afrikën Sub-Sahariane, 11.07 milionë fëmijë lënë shkollën përpara se të përfundojnë arsimin e tyre fillor. Në Azinë Jugore dhe Perëndimore, ky numër arrin në 13.54 milionë.

Sipas UNESCO-s, 61 milionë fëmijë të moshës së shkollës fillore nuk u regjistruan në shkollë në vitin 2010. Nga këta fëmijë, 47% nuk pritej të hynin kurrë në shkollë, 26% ndoqën shkollën por u larguan dhe 27% e mbetur pritet të ndjekin shkollën në të ardhmen.

Fëmijët që jetojnë në një mjedis rural kanë dy herë më shumë gjasa të jenë jashtë shkollës sesa fëmijët e qytetit. Përveç kësaj, fëmijët nga 20 përqindëshi i më të pasurve të popullsisë kanë 4 herë më shumë gjasa të shkojnë në shkollë sesa 20 përqindëshi i më të varfërve.

Në vendet në zhvillim, me të ardhura të ulëta, çdo vit shtesë arsimimi mund të rrisë të ardhurat e ardhshme të një personi mesatarisht me 10%.

Gratë që janë më pak të arsimuara kanë më shumë fëmijë, mesatarisht 2-5 fëmijë, gjatë gjithë jetës së tyre në krahasim me gratë më të arsimuara, mesatarisht 1-7 fëmijë.

9.53% e fëmijëve jashtë shkollës në botë janë vajza dhe 2/3 e njerëzve analfabetë në botë janë gra.

Në Korenë e Jugut, nxënësit e shkollave të mesme kanë dy turne çdo ditë që bëjnë rreth 12-13 orë në shkollë.

Për studentët në Korenë e Jugut, në përgjithësi është një ditë e gjatë në shkollë. Ata fillojnë shkollën në 8 të mëngjesit dhe vazhdojnë deri në orën 16:00. Ata kthehen në shtëpi për të ngrënë dhe më pas kthehen për turnin e dytë nga ora 18:00 deri në 9-22:00.

Shkollat japoneze mësojnë Edukimin Moral në të njëjtin nivel me lëndët e tjera si Matematika.

Në Iran, të gjitha shkollat janë të ndara në gjini. Vajzat dhe djemët shkollohen veçmas deri në momentin që arrijnë në kolegji. Në fakt, vetëm mësueset femra marrin mësim për vajzat dhe mësuesit meshkuj për djemët.

Shkollat në Francë planifikojnë dreka 1 deri 2-orëshe të përgatitura plotësisht për t'i mësuar nxënësit për përgatitjen dhe rëndësinë e ushqimit.

Arsimi në Danimarkë ofrohet pa pagesë në të gjitha nivelet dhe ka nëntë vjet arsim të detyrueshëm. Shpenzimet publike për arsimin dhe trajnimin korrespondojnë me 7% të PBB-së së vendit dhe rreth 13% të totalit të shpenzimeve publike.

Mësimi i të rriturve luan një rol të konsiderueshëm në sistemin arsimor dhe shumë danezë marrin pjesë në një lloj mësimi formal ose joformal. Danimarka është gjithashtu e njohur për shoqatat dhe organizatat e saj të shumta lokale në nivel bazë.

Shkollat e hershme publike në Shtetet e Bashkuara nuk u fokusuan në studime akademike si matematika apo leximi. Në vend të kësaj ata mësuan virtytet e familjes, fesë dhe komunitetit.

Vajzat zakonisht mësoheshin si të lexonin, por jo si të shkruanin në Amerikën e hershme.

Në Amerikë ideja e një edukimi progresiv, duke edukuar fëmijën për të arritur potencialin e tij të plotë dhe duke promovuar dhe marrë pjesë në mënyrë aktive në një shoqëri demokratike, filloi në fund të viteve 1800 dhe u përhap gjerësisht në vitet 1930. John Dewey ishte themeluesi i kësaj lëvizjeje.

Gjatë viteve 1960, Shtetet e Bashkuara kishin një sistem shkollash të ndara sipas racave. Kjo ishte pavarësisht vendimit të Gjykatës së Lartë të Brown kundër Bordit të vitit 1954. Nga fundi i viteve 1970, shkollimi i veçuar në Shtetet e Bashkuara u eliminua.

Arsimi në Singapor është i detyrueshëm. Që nga viti 2003, të gjithë fëmijët duhet të regjistrohen në shkollë. Kjo fillon që në moshë të re e deri në arsimin fillor dhe të mesëm. Rregulli i arsimit të detyrueshëm vlen si për shtetasit ashtu edhe për të huajt. Nëse prindërit nuk arrijnë t'i mbajnë fëmijët e tyre në shkollë ose në shtëpi, ata mund të përballen me gjoka të konsiderueshme. Madje, ata mund të shkojnë në burg deri në 12 muaj.

Qytetarët e Singaporit marrin arsim fillor falas. Arsimi i mesëm kushton rreth 5 dollarë në muaj. Ndërsa ka kosto të tjera që lidhen me arsimin, të cilat nuk i kalojnë 30 dollarë në muaj në të dyja rastet (arsimi fillor ose i mesëm). Kështu, arsimi është ende i përballueshëm për të gjithë singaporianët.

"Arsimi, arma më e fuqishme për të ndryshuar botën"

Singapori është lider në shkencë dhe lexim. Vitet e fundit, Singapori ka qenë në gjendje të kryesojë të gjitha vendet në vlerësimin PISA në lidhje me aftësinë shkencore dhe leximin.

Shkolla fillore në Pumaçangtang të Tibetit, mendohet të jetë shkolla më e lartë në botë, 5.373 metra mbi nivelin e detit.

Në Brazil, ngrënia me familjen është një pjesë e rëndësishme e kulturës, kjo është arsyeja pse shkollat fillojnë në orën 7 të mëngjesit dhe mbarojnë në mesditë, në mënyrë që fëmijët të hanë drekë me prindërit e tyre.

Në Australi, Shkolla Ajrore ua transmeton leksionet nëpërmjet sinjaleve të radios nxënësve që jetojnë në zonat më të largëta.

Nga të gjitha shkollat në botë, më e madhja gjendet në Indi, quhet "City Montessori School" dhe në të mësojnë mbi 32 000 nxënës.

Kina është vendi ku fëmijët marrin më shumë detyra shtëpia. Adoloshentët në Shangai, kalojnë plotë 14 orë në javë duke bërë detyrat në tryezën e kuzhinës.

Fëmijët që jetojnë në Pakistan nuk kanë asnjë të drejtë ligjore për arsimimin falas, dhe arsimi i detyrueshëm është i vlefshëm për fëmijët nga moshën 5-9 vjeç.

Në Kili, pushimet verore zgjasin nga mesi i dhjetorit deri në fillim të marsit.

Vendi me vitin më të shkurtër shkollor dhe ditën më të gjatë shkollorë është Franca.

Fëmijëve në Gjermani u jepet një kon i veçantë i quajtur "Schultüte" plot me stilolapsa, lapsa, libërtha, ushqime dhe dhurata të tjera, të cilat mund të hapen vetëm kur ata fillojnë shkollën.

Fëmijët kanadezë marrin shumë leksione në frëngjisht dhe anglisht.

Fëmijët në Holandë e fillojnë shkollën në ditëlindjen e tyre të katërt, kështu që në klasë ka gjithmonë një nxënës të ri.

Anglia është shtëpia e shkollës me konviktin më të vjetër në botë - Shkolla e Mbretit në Kanterbëri, pavarësisht se është themeluar në vitin 1567, ofron një edukim të plotë modern, dhe është e pajisur më të gjithë mjetet e duhura.

Pavarësisht nëse rastis fundjavë apo pushim, fëmijët në Rusi e fillojnë gjithnjë shkollën në "Ditën e Njohurive", që është 1 shtatori.

Shkolla më e vogël në botë ndodhet në Torino të Italisë, dhe në të shkon vetëm 1 nxënës.

Finlanda ka moshën më të lartë të nisjes së shkollës nga fëmijët,

dhe njëherazi një nga sistemet më të suksesshme të arsimit. Aty fëmijët ulen për herë të parë në bankat e shkollës në moshën 7-vjeç.

Në Kenia, fëmijët nuk janë ligjërisht të detyruar të shkojnë në shkollë, por shumica e tyre e bëjnë këtë.

Për shkak të problemeve periodike me përmbytjet me të cilat përballon vendi, Bangladeshi ka mbi 100 shkolla lundruese. Secila prej tyre ka qasje në internet, bibliotekë dhe furnizohet me energji me anë të paneleve diellore.

Në SHBA gjendet mësuesja më e moshuar në botë. Ajo është Anjez Zhelesnik, 101-vjeçe.

Një nga lëndët që mësohet në shkolla islandeze është thurja e trikovë.

Nuk ka shkolla private në Finlandë. Diskriminimi është i keq dhe në Finlandë ndoshta nuk do ta shihni askund, veçanërisht kur bëhet fjalë për shkollat.

Rreth 60% e studentëve ndërkombëtarë që studiojnë në Kanada, aplikojnë për qëndrim të përhershëm.

Pavarësisht progresit, pabarazia gjinore në arsimimin e të rinjve mbetet e vazhdueshme në pothuajse një në pesë vende.

Azia Jugore është shtëpia e më shumë se gjysmës së popullsisë globale analfabete (51%).

91% e amerikanëve besojnë se artet janë jetësore për të siguruar një arsimim të mirëfilltë.

Shumica e fëmijëve në mbarë botën marrin një arsimim bazë - të mësuarit për të lexuar, shkruar dhe për të bërë matematikë të thjeshtë.

Në Nigeri, rreth 10.5 milionë fëmijë nuk janë në shkollë dhe pse arsimi fillor është zyrtarisht falas dhe i detyrueshëm.

Në Meksikë shumica e fëmijëve të vegjël ndjekin shkollën fillore, por vetëm 62% arrijnë shkollën e mesme. Në nivelin e mesëm rreth gjysma e studentëve braktisin shkollën dhe vetëm një e katërta arrijnë arsimin e lartë, sipas organizatës joqeveritare "Mexicanos Primero", e cila po shtyn për reformën e sistemit.

UNICEF-i ka ndihmuar masivisht në sistemin e arsimit të Irakut. Ka qenë ndihmesë e madhe në Irak për përmirësime të ndryshme si ndërtimi i shkollave, rregullimi i sistemeve të ujit/sanitare në shkollat ekzistuese, duke ndihmuar në trajnimin e mbi 50000 mësuesve në sjelljen miqësore ndaj fëmijëve dhe furnizimin e miliona fëmijëve me materiale jetike shkollorë.

12 TË DREJTA STUDIMI

**NË AKADEMITË
USHTARAKE MË
TË MIRA NË SHBA**

Qendra e Personel Rekrutimit, do të rekrutojë kandidatë për studime në Akademitë Ushtarake të Shteteve të Bashkuara të Amerikës, 12 (dymbëdhjetë) të drejta studimi si më poshtë vijon:

AKADEMIA USHTARAKE DETARE, 6 (GJASHTË) KUOTA.

AKADEMIA USHTARAKE "WEST POINT", 6 (GJASHTË) KUOTA.

**AFATI KOHOR PËR DORËZIMIN E DOKUMENTACIONIT PRANË QENDRËS SË PERSONEL REKRUTIMIT ËSHTË DERI MË
27 TETOR 2023.**

[HTTPS://WWW.MOD.GOV.AL/NEWSROOM-2/NJOFTIME/6063-QENDRA-E-PERSONEL-REKRUTIMIT-DO-TE-REKRUTOJE-KANDIDATE-PER-STUDIME-NE-AKADEMITE-USHTARAKE-TE-SHTETEVE-TE-BASHKUARA-TE-AMERIKES-12-DYMBEDHJETE-TE-DREJTA-STUDIMI](https://www.mod.gov.al/newsroom-2/njoftime/6063-qendra-e-personel-rekrutimit-do-te-rekrutoje-kandidate-per-studime-ne-akademite-ushtarake-te-shteteve-te-bashkuara-te-amerikes-12-dymbedhjetete-te-drejta-studimi)

TEL: 042 348 588